



KALUNDBORG ARKÆOLOGI FORENING

29. årgang nr. 3, september 2016

FORMANDENS ORIENTERING

Foreningen vokser stadigvæk, og vi har 70 medlemmer. En del af de nye medlemmer er i den arbejdsdygtige alder således at gennemsnitsalderen er faldende. Det betyder desværre at mange af disse nye medlemmer ikke kan deltage i de aktiviteter der foregår i arbejdstiden.

Siden sidst har vi været på besøg på Antvorskov Ruin, deltaget i Kulturnattens middelalderaktiviteter og lavet en stenalderudstilling med fund fra Åmosen på Katstrup Gods under Vævefestivalen. Vi deltog også i Raklevdagen med en stand om foreningen og en udstilling med oldsager fundet i Raklev. Desuden afholdt vi et todages kursus hvor Snorre Poulsen underviste i at lave bålbrændt stenalderkeramik med ler fra MVE's udgravning ved St. Fuglede. Her deltog flere fra Holbæk Arkæologiklub. Vi lavede også en aktivitet med bålbrændt keramik for børn på Røsnæs Naturskole i forbindelse med Røsnæsgårdens 200-års jubilæum.

Sommerudflugten gik til Lund med besøg i domkirken, museet og Dalby Kirke. Specielt museets meget fine oldsagsudstillinger proppet med genstande i den gammeldags stil vi elsker, vakte begejstring!

Samarbejde med andre foreninger: Samarbejdet fortsætter, og i den forbindelse fik vi besøg af Slaglosia i juni hvor Kalundborg middelalder var på programmet, bl.a. tårnene i Vor Frue Kirke og Stenhuset. Det var Slaglosia der inviterede os til Antvorskov Ruin. Som nævnt deltog flere medlemmer af Holbæk Arkæologiklub i vores keramikkursus. Da vi for nylig foretog vandsoldning af jord fra Eriksholm middelalderlandsby for MVE, deltog medlemmer fra flere af de andre klubber. I november får vi besøg af Furesø Arkæologigruppe, og i oktober holder jeg foredrag om kystrekognoscering for Hørsholm Arkæologiforening. Vi er også aktive inden for SDA, hvor jeg sidder i bestyrelsen, og en del af vore medlemmer deltager i SDA's møder. Sjællandstræffet kan anbefales – se inde i bladet.

Udstillinger: I forbindelse med besøg af Kongens Togt og HAVINGSTEN lavede vi en Knud den Store-møntudstilling med en halv

penning vi fandt ved Melby, og en del mønter lånt af Erik Dannenberg (tak Erik) således at vi kunne præsentere mønter fra flere af Knud den Stores møntsteder i England og Danmark. Udstillingen pilles ned i sidste uge i september da vi skal bruge monetrerne i vores kommende udstilling, Vikingerne ved Melby (se inde i bladet).



Et stor tillykke til Lis Therkelsen og Ernst Christiansen der har fundet et meget fint og sjældent sværd fra yngre bronzealder. Se filmen på MVE's Youtube-kanal:

https://www.youtube.com/watch?v=1PbkHdbsD_s

Kommende aktiviteter (*se nærmere andetsteds i medlemsbladet):

- 17.-18. september: Forberedelse af Melbyudstillingen*
- 24.-25. september: Forberedelse af Melbyudstillingen*
- 30. september: Åbning af Melbyudstillingen kl. 14.
- 1.-2. oktober: Tissø Vikingemarked*
- 2. oktober: SDA's Sjællandstræf i Osted*
- 5. oktober: Museumsforeningsforedrag: Vikingerne ved Melby
- 31. oktober: Besøg af Kalundborg Rotary Klub
- 2. november: Museumsforeningsforedrag: Søren Kam
- 6. november: Besøg af Furesø Arkæologigruppe*
- 26. november: Julefrokost*
- 6. dec.: Museumsforeningsforedrag: Danske middelalderklostre

David Barry

VIKINGERNE VED MELBY

**Særudstilling på Kalundborg Museum
Åbningsreception fredag den 30. september kl. 14**

Omkring 20 af Arkæologiforeningens medlemmer og andre har i de sidste tre år foretaget en detektorundersøgelse af området omkring Melby. Nu laver vi en særudstilling for at præsentere fundene, bl.a. ca. 600 genstande fra perioden 600-1100 e.Kr. Udstillingen etableres i Kalundborg Museums 80 kvadratmeter store Riddersal.



Nogle af de unikke genstande fra vikingetid fundet af foreningen ved Melby – tre fibler og en Wodan-Monster sceatta fra år 720. Sidstnævnte er den første mønt af sin art fundet på Sjælland. Mønten har Odin på den ene side og et uhyre på den anden, og er sandsynligvis præget i Ribe.

Inden vi startede projektet, var der kun fundet ca. 20 genstande fra vikingetid i og omkring Kalundborg – nu har vi ca. 1.600, hvoraf ca. 600 skal udstilles. Udstillingen bliver nok den eneste lejlighed hvor fundene fra Melby udstilles samtidigt til gavn for dansk arkæologi, da alle danefægenstandene efter udstillingen skal indleveres til Nationalmuseet.

Af flere hundrede fine fund fra vikingetid/tidlig middelalder har vi flere importerede genstande, bl.a. flere karolingiske småfibler. Vi har også fundet en sjælden mønt fra ca. år 720, en Wodan-Monster sceatta. To andre sceattas er fundet på Sjælland, en ved Lejre og en ved Tissø, men vores er den første Wodan-Monster sceatta. Vi udstiller også en del rustne jerngenstande såsom værktøj, en sværd-fæsteknap, klinkenagler osv. Vore fund tyder på at Melby kan have været beboet fra år 200 til nutid.

Udstillingen vil fokusere på Melby i vikingetid, men vil spænde fra romersk jernalder til tidlig middelalder. Udstillingen forventes at sætte Melby på vikingekortet: Vi har mange fine fund der peger mod at Melby var beboet af vikinger fra de højeste samfundslag med relationer til stormandskomplekset ved Tissø og kontakter til udlandet. Vi håber gennem udstillingen at stimulere arkæologisk interesse for fundene således at disse allerede nu kan bidrage til forståelsen af og forskningen i vikingetid.

Udstillingen laves i samarbejde med Museum Vestsjælland med støtte fra Kalundborg Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg.

Hjælp ønskes

I forbindelse med udstillingen holder vi arbejdsdage kl. 10-15 i weekenderne den 17.-18. og 24.-25. september. Bl.a. skal der males montrér, monteres og tilskæres fotografier og tekstplancher og foretages andre praktiske ting. Vi har nok også brug for assistance hele uge 39.

Hvis I gerne vil hjælpe til en eller flere af dagene, bedes I kontakte formanden snarest på david@barry.dk eller telefon 5956 5660 / mobil 4082 8024.

SDA'S SJÆLLANDSTRÆF

Søndag den 2. oktober

Om spændende nye fund fra Nordsjælland og om bonitetskort og fibler

Program

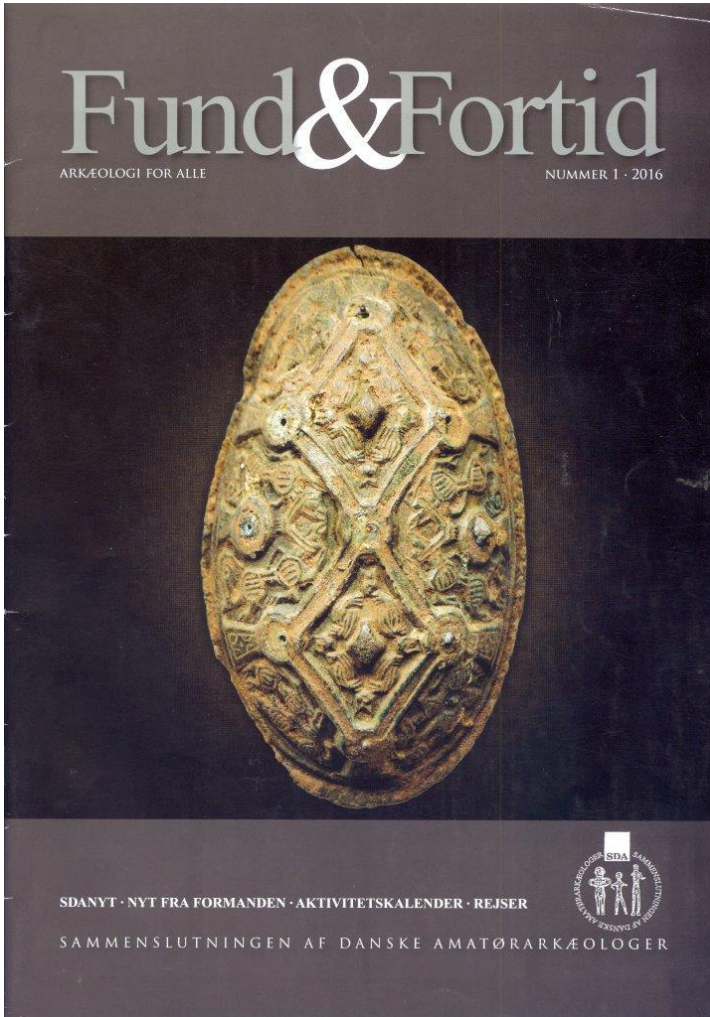
- 09.30 - 10.00: Ankomst, kaffe og betaling.
- 10.00 - 10.10: Velkomst og orientering om dagens forløb m.m.
- 10.10 - 11.10: Museumsinspektør Claudio Casati: Saltpetermosens glæder – liv og død på søens bred.
- 11.10 - 12.10: Museumsinspektør Thomas Jørgensen: Novo Nordisk Vest – jernalder i gode mængder.
- 12.10 - 13.30: Middagspause, hvor medbragt mad kan nydes i kantinen. Øl og vand kan købes.
- 13.30 - 14.30: Museumsinspektør Klaus Hvid: Favrholt Ladegårdsmølle – møllen der forsvandt og dukkede op flere steder.
- 14.30 - 15.00: Kaffepause.
- 15.00 - 16.00: Amatørarkæolog Glenn Abramsson: Om anvendelse af bonitetskort og om oldtidens fibler.
- 16.00: Afslutning.

Træffet holdes på Osted Fri- og Efterskole, 10 km sydvest for Roskilde. Adressen er Assendløsevej 1, 4320 Lejre.

Deltagerpris: kr. 100. Eftermiddagskaffe: kr. 25.

Vi kører til Osted i egne biler og deles om kørsel som vi plejer. Husk at tage en frokostpakke med. Tilmelding til formanden senest d. 26. september, helst per e-mail David@Barry.DK, ellers på telefon 5956 5660 eller mobil 4082 8024. Jeg laver en fælles tilmelding til SDA.

FUND&FORTID



Fund&Fortid er Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologers medlemsblad. Bladet udkommer fire gange årligt og er fuld af interessante artikler om arkæologi. Eftersom Arkæologiforeningen er medlem af SDA, koster et årsabonnement kun kr. 200. Hvis du vil abonnere på bladet eller ønsker at se et par eksemplarer, kontakt venligst formanden på david@barry.dk eller tlf. 5956 5660.

BESØG AF FURESØ ARKÆOLOGIGRUPPE

Søndag den 6. november 2016 kl. 11.30-16.30

Furesø Arkæologigruppe, hvis formand, Niels Bødker Thomsen, er redaktør på Fund&Fortid, kommer på besøg for at møde Arkæologiforeningen og tage på rundvisning med os. I opfordres til at deltage.

På programmet står Asnæs, det middelalderlige Kalundborg og udstillingen ”Vikingerne ved Melby”. Rækkefølgen afhænger af vejret på dagen.

Planen er at vi starter på Asnæs, hvor vi besøger en række gravhøje i Forskoven, ertebøllebopladsen ved Havnemark og vikingebopladsen ved Melby. Vi spiser vores medbragte madpakker undervejs.



Gravhøj på Asnæs udsat for kysterosion.

Dernæst tager vi til museet til kaffe og kage og et kik på Korsriddertapetet, inden vi besøger det middelalderlige Kalundborg – Vestborgen, kirken, stenhuset, Bispegården og slotsruinen. Til sidst besøger vi vores nye udstilling, ”Vikingerne ved Melby”, på museet.

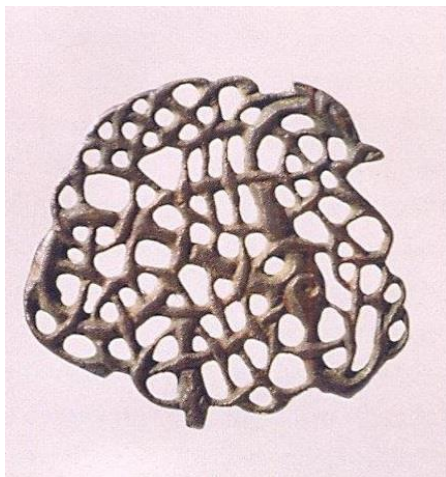
Vi mødes ved museet kl. 11.15. Transporten foregår i egne biler – vi deles om kørsel som vi plejer. Tilmelding til formanden senest den 4. november på david@barry.dk eller 5956 5660.

URNESFIBLER

Blandt amatørarkæologer er Urnesfiblerne fra sen vikingetid/tidlig middelalder et yndlingsfund fordi de ofte er smukke og letgenkendelige. Ved første blik ser de også ud til at være unikke, men faktisk var de ofte masseproduceret, og det er ikke ualmindeligt at finde næsten identiske Urnesfibler forskellige steder i Danmark.

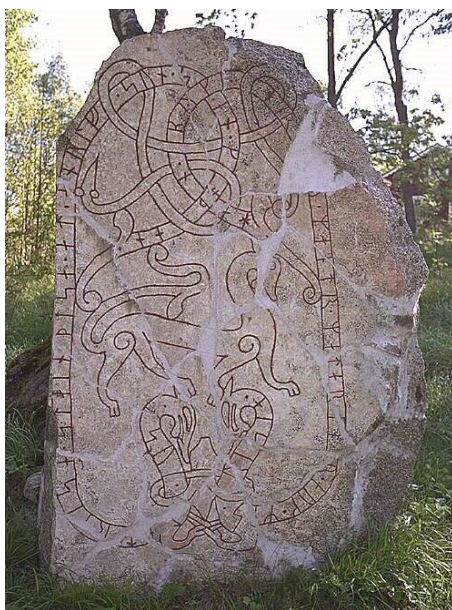


Ovenfor: Smuk guldbelagt Urnesfibel fundet ved Melbygård (Kalundborg) i 2013 (tv.) og en næsten identisk men medtaget fibel fundet nær Horslunde (Lolland) i 2006. Nedenfor: Smuk Urnesfibel fundet ved Benløse (Ringsted) i 1889 (tv.) og en næsten identisk fibel sjovt nok også fundet nær Horslunde, men i 2003 (th.).



Urnesfibler er kendt fra såvel Skandinavien som Island, men især fra Danmark og Skåne. For ca. 50 år siden kendte man kun otte Urnesfibler i Danmark, bl.a. den fra Benløse vist på forrige side. For 20 år siden var tallet ca. 120, og nu må der være ca. 500 eftersom der på detecting.dk alene ligger billeder af over 200 Urnesfibler.

Betegnelsen Urnesfibel er en sammensætning af det norske stednavn Urnes, hvorefter den sidste nordiske vikingetidsstil er opkaldt, og ordet fibel. Urnesstilen er opkaldt efter udsmykningen i tømmer fra 1000-tals stavkirken i Urnes. Hovedmotivet er et fantasidyr omgivet af et mere eller mindre imponerende dyreslyng. Dyreslynget udgår enten fra dyret selv eller fra et eller flere sekundære fantasidyr. Mange runesten er udsmykket i Urnesstilen. For eksempel ses tre af Urnesstilens yndlingsmotiver på runesten U703 fra Väppeby. De tre motiver fandtes ligeledes i Mammenstilen og Ringerikestilen.



To svenske runesten (U703 og U775) udsmykket i Urnesstil. Tre af stilens yndlingsmotiver ses på runesten U 703 (tv.): motiv 1: det "store" firbenede dyr ofte kaldt "det store dyr" (i midten); motiv 2: det slangelignende dyr gengivet med et eller to forben og med oprullet hale og af og til forsynet med vinger (runebåndet); og motiv 3: det helt tynde trådlignende dyr.

Betegnelsen ”Urnesfibel” er uheldigt valgt eftersom disse dyreslyngs-smykker ikke altid er i Urnesstilen og ikke altid er fibler, dvs. ikke altid er forsynet med anordning til fastgørelsesnål. Således er mange Urnesfibler faktisk udført i Mammenstil, Ringerikestil eller Urnesstil iblandet romanske stiltræk. Betegnelsen har dog vundet hævde på sin anvendelse og bruges derfor her i artiklen selv om betegnelsen dyreslyngssmykke nok er mere passende.

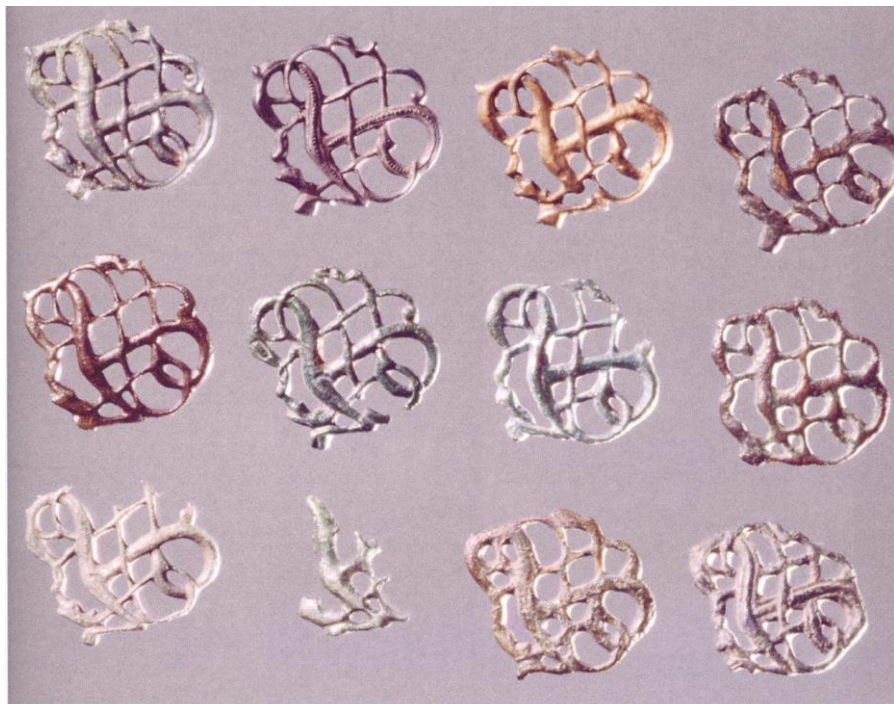
Nogle Urnesfibler er eller var forsynet med nålebro og -krog til fastgørelsesnålen på bagsiden og har beviseligt haft den praktiske funktion at kunne fast- eller sammenholde klædningsstykker og kan med rette kaldes fibler. Andre var beregnet til at blive syet fast til tøjet som smykke eller emblem – en er fundet med to uldtråde siddende på, og andre var beregnet til at bæres i kæde om halsen. De forekommer i meget varierende størrelser, nogle er uhyre små, mens andre er store.

Urnesfibler er oftest af lavet af kobberlegeringer, men i sjældne tilfælde er de guldbelagt eller udført i rent sølv. De er sandsynligvis støbt ved brug af faste modeller, enten modermønstre af bly eller ældre Urnesfibler brugt som modermønster. I sidste tilfælde vil kopierne være mindre end de Urnesfibler der er brugt til at fremstille dem. En Urnesfibel fra Forlev er efter al sandsynlighed produceret ved at kopiere en Urnesfibel fra Antvorskov klosterruin.

Omkring den faste model opbygges en todelt støbeform af formler. Efter passende tørring kan formen åbnes, og den faste model udtages og genbruges. Formen samles igen og holdes sammen af en bandage af formler. Derefter brændes den parat til støbning. Da støbning krævede en støbetemperatur på omkring 1140 °C og nøje afpasning af metalmængden per støbning, var der stor risiko for fejlstøbning, hvorfor der findes mange fejlstøbte Urnesfibler. Nogle af disse fejlstøbninger blev alligevel afsat som smykker idet nogle er blevet brugt som hængesmykker.

Selve støbeformen kunne kun bruges en gang, men ved at lave en ny støbeform ved brug af samme faste model kunne Urnesfibler masse-

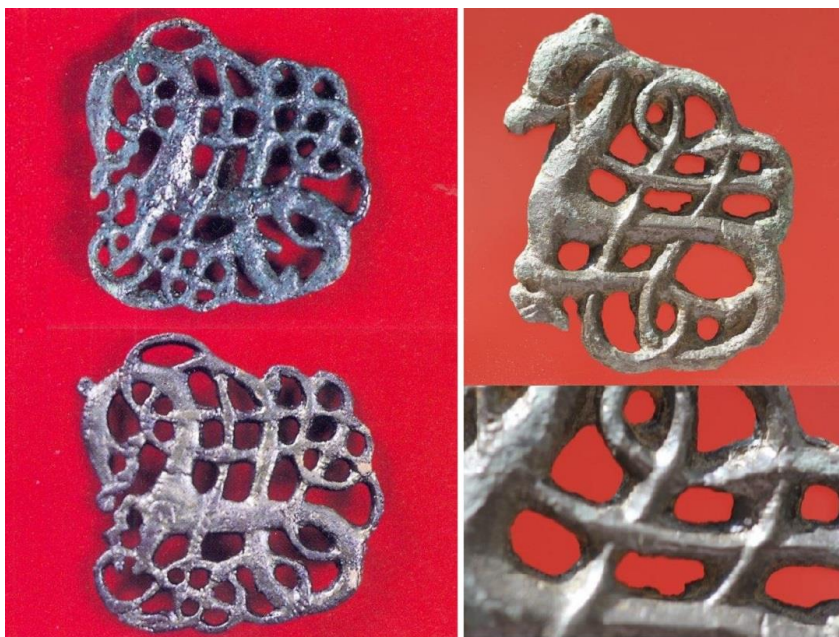
produceres. I nogle tilfælde er der fundet mange kopier af samme Urnesfibel, af og til i forskellige metaller. Om ejerne købte deres fibler hos håndværkeren på nærmeste marked i den udførelse og det metal de ønskede, eller om håndværkeren drog rundt med sine modeller og støbeforme, er uvist. I hvert fald har forskellige personer fra forskellige steder kunnet købe identiske Urnesfibler.



Urnesfibler fra Nordøstjylland, hvoraf de syv er stort set identiske. Små forskelle skyldes slid på modermodellen og efterbearbejdning af de støbte fibler.

I Lund er der fundet et Urnesværksted der kan dateres til perioden 1100-1150. Ud fra de få Urnesfibler der er fundet i daterbare arkæologiske kontekster, kan Urnesfibler generelt dateres til perioden 1050-1150, dvs. sen vikingetid/tidlig middelalder.

Ved fund af Urnesfibler eller fragmenter deraf er det altid en god ide at gennemgå billederne i bøger og på Internet, f.eks. på detecting.dk og andre detektorhjemmesider, for at finde mulige identiske fibler.



Tv. To identiske Urnesfibler fundet 15 km fra hinanden nær Ribe. Th. Urnesfibel fundet af Ernst Christiansen nær Kalundborg der tydeligvis ikke er efterbearbejdet færdigt, idet der ses støberester der ikke er filet væk.



Heller ikke pragtstykker såsom denne Urnesfibel af forgyldt sølv fundet i en jysk mose i 1919 (tv.) er nødvendigvis unik idet et brudstykke af en identisk Urnesfibel af forgyldt sølv er fundet 60 km fra mosen i 1999.

Litteratur: "Urnesfibler i Danmark" af Lise Gjedesø Bertelsen, "Masseproduktion af Urnesfibler" af Bjarne Lønborg og "Unika og Masseproduktion" af Anne Pedersen, hvorfra flere af billederne stammer.

David Barry

ET SPLITTET DEPOT AF FLINTFORARBEJDER FRA DOLKTID ELLER BRONZEALDER

Langs nordkysten af halvøen Asnæs syd for Kalundborg Fjord er der i tidens løb gjort mange fund af flintforarbejder. Her findes der flint af fremragende kvalitet i de eksponerede kystskrænter og i de stenede strandvolde.



Kerneøkse opsamlet d. 27. maj 2016 på vej ud til besigtigelse af fundstedet for Nikolais forarbejde fra dolktid / bronzealder. Bemærk den karakteristiske hvide patinering af overfladen fra opholdet i havvand. Flintens oprindelige farve ses ved kanterne, hvor de voldsomme flytninger af de stenede strandvolde i forbindelse med storme har beskadiget øksen. Længden er 10,7 cm. Foto: Jens Nielsen.

Flinten er bragt dertil under sidste istid af en gletsjer, der kom syd fra, og meget tyder på, at der i det mindste i et eller andet omfang er tale om den gode Falsterflint, hvis primære forekomst er ved Hasselø på Sydfalster.

Asnæsflinten har været udnyttet gennem en stor del af oldtiden. Det er således ikke usædvanligt at finde vandrullede og kraftigt havvandspatinerede skive- og kerneøkser langs kysten. Økserne kommer sandsynligvis fra druknede bopladser fra kongemose- / ertebøllekultur. Men det er en helt anden historie.

Undertegnede har gennem en hel del år arbejdet med at registrere de mange fund af forskellige forarbejder af flint, der ligger i stort antal langs Asnæskysten. I registreringen indgår indtil videre 116 forarbejder til firesidede neolitiske økser, 131 forarbejder til fladehuggede segle (og dolke?) fra dolktid / bronzealder samt 235 storflækker til de store kraftige flækkesegle, der omkring midten af yngre bronzealder afløser de fladehuggede segle.

Et depot af flintforarbejder?

Denne artikel omhandler et formodet depot af forarbejder til sandsynligvis fladehuggede segle fra dolktid eller bronzealder. Allerede i 1975 fandt undertegnede et sådant forarbejde ved nordkysten af Asnæshalvøen. Stykket var dengang kort forinden skredet ned fra kystskrænten og bar derfor ingen spor af vandrulning og havvandspatineret, som ellers kendetegner stort set alle de øvrige forarbejder, der er registreret fra strandbreddens stenede strandvolde. Til gengæld har dette stykke ruststriber på begge sider, hvilket viser, at det har været i kontakt med bondens markredskaber. Stykket blev hjembragt uden tanke på andet, end at det var et tilfældigt løsfund.

I 2007 deltog undertegnede i en indledende udgravning af en fundrig sen ertebølleboplads med intakte og velbevarede kulturlag blot nogle få meter fra fundstedet for det omtalte flintforarbejde. I forbindelse med udgravningen blev der anledning til at etablere en smal søgegrøft uden for kulturlagene for at sondere, om eventuelle anlagte strukturer af samme datering som kulturlagene kunne være til stede. Det var imidlertid ikke tilfældet, men til gengæld blev der fundet to forarbejder af ovennævnte type, der lå tæt ved siden af hinanden.



Forarbejdet fra 1975 er knap 15 cm langt. Bemærk ruststriberne på begge sider, der viser, at stykket har været i kontakt med markredskaber. Foto: Jens Nielsen.

Søgegrøften forløb mod vest nogenlunde parallelt med kystskrænten og tæt ved denne. På udgravningstidspunktet havde marken ligget hen i græsning en hel del år – og gør det i øvrigt stadig, men marken havde tidligere været under dyrkning. Det var derfor rimeligt at

antage, at de to forarbejder havde været nedlagt samtidig som et samlet depot – eventuelt sammen med andre tilsvarende – der var blevet spredt på grund af dyrkningen. Stykket fra 1975 var fundet blot nogle ganske få meter fra de to fra 2007, og det begyndte at ligne en tanke.



De to forarbejder fra udgravningen i 2007. Længde 23 og 26 cm. Den rustfarvede plet på billedet til højre er af geologisk oprindelse, og ligger som en ring omkring et fossil i midten. Der er ingen rustspor fra markredskaber. Foto: Jens Nielsen.

I 2016 var Nikolai Larsen fra Odsherred Arkæologiforening på en tur til Asnæs. Ved den lejlighed pillede Nikolai et forarbejde af tilsvarende art som de tidligere nævnte ud af kystskrænten, hvor det stak frem lige under græstørven. Ved en efterfølgende påvisning af fundstedet d. 27. maj 2016, hvor undertegnede og andre deltog, kunne det konstateres, at der kunne være tale om et fund fra samme lokalitet som de øvrige.



Nikolai Larsens forarbejde fra 2016. Længden er 21 cm. Bemærk ruststriberne på det nederste billede. Foto: Jens Nielsen.

Det kan bemærkes, at forarbejderne fra 1975, 2007 og Nikolais fra 2016 er uden nogen form for patinering. Samtidig står afslagsarrene fuldstændigt skarpt. Dette er i modsætning til de mange forarbejder, der er fundet i de stenede strandvolde andre steder på Asnæs. Som næste foto viser, er kanterne på disse to stykker slidt runde, efter at stykkerne gentagne gange ved højvande og høj bølgegang er blevet kastet rundt mellem strandvoldenes rullesten. Dertil kommer, at over-

fladen har fået en karakteristisk hvidlig patinering på grund af kontakt med havvand.

FORARBEJDER

Man må forestille sig, at tilhugningen af forarbejderne i sin tid foregik på datidens strandbred, hvor der var god adgang til kvalitetsflint af passende størrelser. Den indledende tilhugning har givetvis fundet sted, direkte hvor de pågældende flintknolde lå. Herved kunne man hurtigt med nogle få velrettede slag sikre sig, at der ikke var åbenlyse fejl i flintstykket. Samtidig giver det en forklaring på, at spredte flintafslag forekommer stort set overalt langs Asnæskysten i et betragteligt antal. De vandrullede forarbejder, man finder på strandbredden i dag, er antagelig i stort omfang stykker, der er kasseret i forbindelse med den indledende tilhugning. De velegnede forarbejder uden fejl er formodentlig transporteret andetsteds til færdig tilhugning. Inden da kan de have været samlet sammen i depoter, medmindre man er af den opfattelse, at depoterne skal opfattes som en form for offernedlæggelser.

Konklusionen må være, at de fire forarbejder med en vis sandsynlighed repræsenterer et oprindeligt samlet depot, som er blevet forstyrret og splittet på grund af diverse markarbejder. Stykket fra 1975 og det fra 2016 har begge ruststriber, der viser, at de har været i nærkontakt en eller flere gange med et markredskab. De to stykker fra udgravningen i 2007 har ingen rustspor, og de lå så tæt ved hinanden, at en samlet nedlæggelse af dem er sandsynlig. Teoretisk vil de to stykker kunne være blevet skubbet ud af deres oprindelige leje af eventuelle andre stykker, der er blevet ramt af markredskaber, men det anses for sandsynligt, at de lå omtrent, hvor de blev deponeret.

De mange forarbejder fra Asnæshalvøen må repræsentere en nærmest industriel udnyttelse af den gode Asnæsflint. Tilsvarende udnyttelse kendes fra Sejerø, hvor der på lokaliteten Drengesåsen ved udgravning af strandvolden er påvist masseproduktion af forarbejder til fladehuggede flintsegle. Ud fra produktionsaffaldet har udgraveren

beregnet, at det udgravede materiale repræsenterer fremstillingen af 450-670 flintsegle (Kemfner-Jørgensen og Liversage 1985).



Disse to forarbejder er opsamlet i de massive strandvoldsdannelser 5-600 meter øst for depotfundet. Bemærk de rundslidte kanter og den karakteristiske hvide havvandspatinerings.

Perspektivet er, at det er vigtigt at registrere de fund, der blandt andet gøres ved kystrekognosceringer. Senere fund og observationer kan sammenføres med gamle og derved åbne op for interessante aspekter.

Det anses for sandsynligt, at der stadig kan ligge yderligere forarbejder under græstørven det pågældende sted. Der vil derfor blive kigget godt efter ved den fortsatte erosion af kystskrænten, hvor vores arkæologiforening har tradition for at besøge ertebøllepladsen

for at holde øje med den fortsatte destruktion. Samtidig kan vi så ærgre os over, at der endnu ikke har været tilstrækkelig interesse for at fremskaffe finansiering til udgravning af den i virkeligheden interessante boplads, der med kulstof 14-dateringer til overgangen fra jæger- til bondestenalder har potentiale til at belyse neolitiseringen i Danmark. Dertil kommer, at oplysningen om Nikolais fund er et resultat af det samarbejde, der for nogle få år siden blev etableret mellem arkæologiforeningerne i Holbæk, Slagelse, Sorø, Odsherred og Kalundborg.



Nikolai Larsen udpeger stedet, hvor forarbejdet blev pillet ud i toppen af kystskrænten. Det ses, at kystskrænten er uden vegetation og under stadig nedbrydning. Foto: Jens Nielsen.

FORARBEJDER, MEN TIL HVAD?

Kysterne langs Asnæshalvøen har leveret et stort antal flint-forarbejder til større genstande. Således er forarbejder til firesidede neolitiske økser som tidligere nævnt repræsenteret med mindst 116 eksemplarer. For disse forarbejder – også kaldet økseplanker – er det karakteristisk, at man allerede ved den indledende tilhugning har tilstræbt et firesidet rektangulært tværsnit. Det er i virkeligheden det, der teknisk set er det vanskelige ved øksefremstillingen, nemlig at frembringe den firesidede form.

De forarbejder, denne artikel handler om, har imidlertid ikke et firesidet tværsnit med deraf følgende antydning af fire langsgående kantsømme. Der er i stedet tale om to-sidede eksemplarer, hvilket vil sige, at der er tilstræbt et spidsovalt tværsnit og kun to langsgående sidesømme. Det er det, vi især kender fra fladehuggede dolke og segle fra stenalderens slutning – kaldet senneolitisk tid eller dolktid. Traditionen med de fine fladehuggede redskaber fortsætter igennem hele ældre bronzealder og frem i begyndelsen af yngre bronzealder. Det må derfor være inden for denne dateringsramme, forarbejderne på Asnæs skal placeres.

Jens Nielsen

LITTERATUR

Kempfner-Jørgensen, Lars og David Liversage, 1985: Mere om Sejerø's historie. Fra Holbæk Amt. Årbog for Historisk Samfund for Holbæk Amt 1985.

Nielsen, Jens, 2014a: Flint fra halvøen Asnæs ved Kalundborg Fjord. Fund&Fortid. Arkæologi for alle. Nr. 1 – 2014. Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologer (SDA).

Nielsen, Jens, 2014b: Flint fra halvøen Asnæs ved Kalundborg Fjord. Kalundborg Arkæologiforenings medlemsblad, 27. årg. Nr. 1, januar 2014.

JULEFROKOST

Lørdag d. 26. november

Kl. 14.00 – Overlevelsestur fra museet

Kl. 17.00 – Julefrokost i museets foredragssal

Traditionen tro begiver de hårdføre sig kl. 14.00 ud på en overlevelsestur til arkæologiske seværdigheder i den nærmeste, men måske ikke så velkendte omegn. Julefrokosten starter kl. 17.00, hvor medlemmerne der ikke deltager i overlevelsesturen, slutter sig til festen.

Ligesom sidste år sørger bestyrelsen selv for mad og holder derfor prisen nede på kr. 100 inklusive øl/vand.

Vi afholder traditionen tro et pakkespil. Medbring til dette formål en pakke med et spændende eller morsomt indhold.



Tilmelding til formanden senest d. 21. november

helst per e-mail og ellers på telefon:

E-mail david@barry.dk Tlf. 5956 5660 Mobil 4082 8024

BESØG AF KALUNDBORG ROTARY KLUB

Mandag den 31. oktober 2016 kl. 17-20

Bestyrelsen får Kalundborg Rotary Klub på virksomhedsbesøg for at høre om Arkæologiforeningen og hvordan vi assisterer Museum Vestsjælland og Nationalmuseet med arkæologiske undersøgelser. Bl.a. vil bestyrelsen fortælle om undersøgelserne på Statoils område, inklusive Stammebådspladsen og Melbygård, og fremvise vores nye udstilling, ”Vikingerne ved Melby”. Skulle der være nogle medlemmer der ønsker at deltage i besøget, er det muligt, men der er ret begrænset plads da der skal spises en selvbetalt middag under besøget. Tilmelding til formanden senest den 23. oktober.



Kalundborg Arkæologiforenings bestyrelse

Formand: David Barry. Tlf. 5956 5660/40828024 (david@barry.dk)
Næstformand: Søren Rasmussen. Tlf. 2372 0595 (sran814@gmail.com)
Sekretær: Karen Boysen. Tlf. 5950 8911 (karen@ellemosegaard.dk)
Kasserer: Karen Vestergaard. Tlf. 4031 5242 (lindehoj@lund.mail.dk)
Redaktion: Jens Nielsen. Tlf. 4042 4326 (jens@vestmuseum.dk)
Suppleanter: Birgitte Gelting og Lis Dannenberg

http://www.vestmuseum.dk/Museumsforening/Kalundborg_Arkæologiforening.aspx